

KAHJULIKUD KULTUURIPRAKTIKAD – QIU JIN JA EDNA ADAN ISMAIL

Materjali autor: Maarja Tinn

KOOLIASTE:	IV kooliaste
AINETUND:	Ajaloo valikkursus „Üldajalugu – maailma ajalugu: tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat“, teema „Hiina“
LÕIMING:	Ühiskonnaõpetuse I kursus, teema „inimõigused“ ning valikkursus „Inimene ja õigus“, teema „Inimõigused“
ÕPITULEMUSED:	Õpilane <ul style="list-style-type: none">• seletab ja kasutab kontekstis mõisteid – inimõigused, kahjulikud kultuuripraktikad;• on omandanud õiguskäitumise seisukohast olulisi kriitilise mõtlemise ja analüüsi oskusi, arvestades ajaloolise kontekstiga;• loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel konkreetsete näidete varal.
TUNNI PIKKUS:	45 min
ABIMATERJALID:	<ul style="list-style-type: none">• ALLIKAS 1. Jalgade sidumise praktika Hiinas• ALLIKAS 2. Infomaterjal naiste suguelundite moonutamisest• ALLIKAS 3. Qiu Jin (1875–1907)• ALLIKAS 4. Edna Adan Ismail (sünd 1937)
SISSEJUHATUS: 10 min	Arutelu: <ul style="list-style-type: none">• Milliseid kultuuripraktikaid (nii ajaloolisi kui ka tänapäevaseid) õpilased nimetada oskavad. <p>Visualiseerimiseks võib kasutada nt AnswerGarden'it vms keskkonda või ka lihtsalt väljapakutud praktikad tahvlile kirja panna. Esitatud seisukohti tuleb ka põhjendada.</p> <ul style="list-style-type: none">• Millised nimetatutest on kahjulikud kultuuripraktikad?• Kas ainult need, mis inimest füüsiliselt kahjustavad, või ka nt juuste katmise nõue naistele?

ÕPPIMINE:
25 min

Paaristöö – vastastikune õpetamine

I ÜLESANNE

Esimene paariline loeb läbi ALLIKA 1 ja teine ALLIKA 2 ning kumbki paariline teeb teisele suulise kokkuvõtte loetust – paariline 1 annab ülevaate, mida kujutab endast jalgade sidumine, ning paariline 2 räägib, mida kujutab endast naiste suguelundite moonutamine. Seejärel esitatakse teineteisele täpsustavaid või teemat laiendavaid küsimusi. Vastuseta jäänud küsimused kirjutatakse üles.

II ÜLESANNE

Esimene paariline loeb läbi ALLIKA 3 ja teine ALLIKA 4 ning kumbki paariline teeb teisele suulise kokkuvõtte loetust – paariline 1 annab ülevaate Qiu Jini elust ja tegemistest ning teine Edna Adan Ismailist. Seejärel vastatakse koos järgmistele küsimustele:

- Milliseid sarnasusi on kahe naise eluloos? Milliseid erinevusi?
- Mis ajendas neid võitlema oma kultuuriruumis leviva kahjuliku praktika vastu?
- Otsige lisainfot – kuivõrd levinud on antud praktikad tänapäeval?

KOKKUVÕTE:
10 min

Arutelu

- Õpilased vaatavad üle I ülesande lõpus kirja pandud küsimused – millised küsimused on endiselt vastuseta? Millised said juba vastuse? Kas II ülesandega tekkis juurde ka uusi küsimusi?

Õhkujäänud küsimustele vastuste otsimine võib jääda ka õpilastele iseseisvaks tööks.

ALLIKAS 1:

Foto 1. Allikas: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/18/Chinese_girl_with_bound_feet.jpg.

Foto 2. Allikas: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bf/A_HIGH_CASTE_LADYS_DAINTY_LILY_FEET.jpg.

Jalgade sidumise praktika Hiinas

Jalgade sidumine algas tõenäoliselt Songi dünastia valitsemisajal (960–1279). Väidetavalt armus dünastia esimene liider Li Yu konkubiini, kes oli oma jalgu sidunud, et imiteerida noore kuu kuju, ja esitas lootose tantsu. Õukonnast levis traditsioon üle terve maa. Ajaloo jooksul on üritatud selle vastu erinevatel aegadel võidelda, kuid alles 1912. aastal keelati see lõplikult. Rikkujaid trahviti. Siiski jätkati seda salaja veel mõnda aega.

Hiinas on veel naisi, kelle jalad on „kolmetollised kuldsed lootosed”. Enamasti 6–7-aastaselt hakkasid jalgu siduma emad, kes murdisid tütre varbad ja sidusid need sidemetega jala talla alla. Mõne aja pärast võttis sidumise üle tütar, kes ka ise oma varbaid murdis. Lisaks murti jalavõlv, et kannad ja varbad veelgi teineteisele lähemale tuua. Seda kõike tehti ilma valuvaigisti või tuimastuseta. Seotud jalad olid staatuse sümbol, mis tagas tütrele enam kui hea abielutehingu. Naised meenutavad, et ainuke põhjus sellise valu talumiseks oligi tulevane abielu.

See praktika mängis olulist rolli naiste allutamises meestele. Kuna seotud jalgadega on keeruline liikuda, muudab see naised oma meestest sõltuvaks. Kommunistliku revolutsiooni järel tähendas see sellistele naistele ja nende lastele vaesust ja nälga. Nende pere vara riigistati ja nad pidid minema tööle, kuid sandistatud jalgadega ei suutnud nad kvoote täita ega toidu nimel lisatööd teha.

ALLIKAS 2:

Infomaterjal naiste suguelundite moonutamisest

Aadressil: https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/naiste_suguelundite_moonutamine.pdf

Lugege läbi järgnevad lõigud:

- Mis on naiste suguelundite moonutamine?
- Ajalugu ja levimine
- Miks suguelundeid moonutatakse?
- Mõjud

Foto 3. Noad, mida on kasutatud naiste suguelundite ümberlõikamiseks. Allikas: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/97/Knives_used_for_FGM.jpg

ALLIKAS 3:

Qiu Jin (1875–1907)

Hiina feminist, haridustegelane ja revolutsionäär

Qiu Jin sündis jõukasse peresse. Oma seisuse kohaselt seoti tal varases lapsepõlves jalad ja pruudieas organiseeriti abielu.

Qiu Jini feminism ja traditsioonilistest soorollidest väljamurdmine oli ot-seses seoses tema rahvuslusega. Qiu Jin oli mures Hiina tuleviku pärast ja arvas, et senist rada jätkates ootab riiki katastroof. Ta ühines valitsuse-vastase organisatsiooniga. Qiu Jin oli veendunud, et Hiina päästmiseks pidid oma panuse andma kõik, meeste kõrval ka naised. See tähendas, et naised peavad iseseisvuma, ennast harima ja ka füüsiliselt vastupi-davaks muutuma. Ta on kirjutanud: „Mehed ja naised sünnivad võrdse-tena. Miks me peaksime laskma meestel valitseda? Me tõuseme üles ja päästame endid ise...” (Hong, 90–94).

Qiu Jin oli häiritud oma abitusest Hiina tuleviku eest võideldes. 1904. aastal otsustas ta jätta maha oma abikaasa ja kaks last ning sõita Jaapa-nisse õppima. Võttes oma vabadusest viimast, sidus ta lahti oma jalad, mis oli takistuseks füüsilisel tegevusel ning sukeldus õpingutesse ja treeningutesse. Ta õppis õpetajaks, tegi sporti, õppis vehklema, ratsu-tama, poksima, vibuga laskma ja pommi ehitama. Ta hakkas kandma meesteriideid, lootes, et kui ta on välimuse poolest mees, siis tema eneseteadvus muutub samuti aja jooksul mehiseks.

1906. aastal naasis Qiu Jin õpetajana Hiinasse ja asus propageerima füüsilist enesearendamist ja sportimist. Ta asutas esimese naisteajakirja, milles kutsus naised üles oma kodudest lahkuma ja ühiskonnas omale võrdväärset kohta nõudma. Ta ründas traditsioonilisi naisi allutavaid praktikaid, nagu jalgade sidumine, organiseeritud abielu, sunnitud voo-ruslikkus, vangistamine koduseinte vahele ja hariduse keelamine.

1907. aastal asus ta juhtima kooli, kus said väljaõppe spordiõpetajad. Seal õpetas Qiu Jin oma revolutsioonilisi ideid ja treenis naisi sõduriteks, kes pidid koos temaga Hiinas revolutsiooni läbi viima. 1907. aastal val-miski plaan ning üheaegselt pidi läbi viidama ülestõusud kahe regioonis – Zhejiangis ja Anhulis –, kuid plaan lekkis. Qiu Jin arreteeriti ja mõisteti surma pea maharaiumise läbi.

Kasutatud allikad:

Hong, Fan. (2013). *Footbinding, Feminism and Freedom: The Liberation of Women's Bodies in Modern China*. Routledge.

Lim, Louisa. *Painful Memories for China's Footbinding Survivors*. NPR.Org. (Vaadatud 12.03.2019). <https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=8966942>.

Wikipedia. *Qiu Jin*. (Vaadatud 08.03.2019). https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Qiu_Jin&oldid=886849148.

ExecutedToday.com. 1907: *Qiu Jin, Chinese Feminist and Revolutionary*. (Vaadatud 12.03.2019). <http://www.executedtoday.com/2011/07/15/1907-qiu-jin-chinese-feminist-and-revolutionary/>.

Qin, Amy. (08.03.2018). *Qiu Jin, Beheaded by Imperial Forces, Was 'China's Joan of Arc'*. New York Times. <https://www.nytimes.com/interactive/2018/obituaries/overlooked-qiu-jin.html>.

ALLIKAS 4:

Foto 4. Edna Adan Ismail (keskel). Allikas: [https://en.wikipedia.org/wiki/Edna_Adan_Ismail#/media/File:Edna_Adan_Ismail_\(cropped\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Edna_Adan_Ismail#/media/File:Edna_Adan_Ismail_(cropped).jpg)

Joonis 1. Kaart Edna Adan Ismaili jaoks olulistest kohtadest.

Edna Adan Ismail (sünd 1937)

Edna Adan Ismail on ohutu sünnituse eest seisja ja naiste suguelundite ümberlõikamise vastane aktivist. Uskudes, et selle kõige aluseks on sooline võrdõiguslikkus ja eelkõige naiste haridus, võitleb ta naiste õiguste eest üleüldiselt.

Edna sündis 1937. aastal ja kasvas üles Somaalias, kus tol ajal ei olnud tüdrukutekoole. Kuid tema isa, prominentne edumeelsete vaadetega arst, palkas kohalikele poistele eraõpetaja ja Edna õppis koos nendega.

Olles teadlik oma privilegeeritud lapsepõlvest, pidas Edna väga oluliseks seda positsiooni kasutada oma riigi ja inimeste hüvangust. Sellest tulenevalt oli ta Somaalias esimene naine mitmel alal – esimene koolitatud medõde ja ämmaemand kogu Somaalimaal, esimene naine, kes sai juhiloa ja oli tervisesektoris juhtival kohal. Ta on olnud Somaalima pereheade ja sotsiaalse arengu minister ning hiljem ka välisminister.

Edna ise tegi 8-aastaselt läbi suguelundite ümberlõikamise. Selle korraldasid tema ema ja vanaema, kui isa oli reisil. Isa ümberlõikamist heaks ei kiitnud, mis andis Ednale selge märgi, et temaga toimu oli vale.

Edna seadis õppehaiglas õppimise ja töötamise eelduseks nõusoleku töötada naiste suguelundite ümberlõikamise vastu. Neid koolitatakse harima kogukonda ümberlõikamise kahjulikkusest ja lükkama ümber selle teemalisi müüte. Edna on öelnud, et valdavalt usutakse, et seda nõuab religioon, kuid tegelikult islam ega kristlus seda ei nõua, tegemist on puhtalt kultuurilise praktikaga. Aitab ka selgitamine, mida ümberlõikamine endast kujutab ja mis juhtub, kui seda tehakse.

Edna on viimastel aastatel keskendunud kogukonna rollile üldiselt. Ta on hakanud nõudma, et ümberlõikamise otsuse tegemises osaleksid ka isad, mitte ainult emad.

Lisaks haiglas ja ülikoolis tehtavale tööle on Edna loonud e-õppe kursuse, et koolitada ämmaemandaid ümberlõikamise vastu töötama. Ämmaemandid on kõige teadlikumad sellest praktikast, selle rasketest tagajärgedest ja kogukondlikust dünaamikast ning oma positsiooni tõttu teavad nad, millal ja kus ümberlõikamine toimub.

Kasutatud allikad:

Dowds, Talitha. *Eliminating FGM One Midwife at a Time*. <https://www.unfpa.org/news/eliminating-fgm-one-midwife-time>.

Fricker, Natasha. *Biography: Edna Adan Ismail – Midwife, Activist*. The Heroine Collective, <http://www.theheroinecollective.com/edna-adan-is-mail/>.

Zerzan, Rebecca. *Four Women's Rights Activists You Need to Know*. <https://www.unfpa.org/news/4activists>.

